

DECYZJA
o środowiskowych uwarunkowaniach

Na podstawie art. 71 ust. 2 pkt 1, art. 75 ust. 1 pkt 4 oraz art. 82 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2021 r. poz. 2373 z późn. zm.), a także § 3 ust. 1 pkt 54 lit. b rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2019 r. poz. 1839), w związku z art. 104 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 735 z późn. zm.), po rozpatrzeniu wniosku złożonego przez inwestora- Energia Judziki Sp. z o.o. i przeprowadzeniu postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko

ustalam

środowiskowe uwarunkowania dla przedsięwzięcia polegającego na budowie farmy fotowoltaicznej o mocy do 250 MW i wysokości do 3 metrów na działkach nr 217/47, 217/48, 885/5, 886, 217/57 obręb Judziki, nr 137/2 obręb Bialskie Pole, nr 54, 131/7 obręb Monety oraz nr 25/2, 26/2 obręb Gorczyce i jednocześnie:

I. Określam:

1. rodzaj i miejsce realizacji przedsięwzięcia.

Planowane przedsięwzięcie polega na budowie farmy fotowoltaicznej o mocy do 250 MW i wysokości do 3 metrów na działkach nr 217/47, 217/48, 885/5, 886, 217/57 obręb Judziki, nr 137/2 obręb Bialskie Pole, nr 54, 131/7 obręb Monety oraz nr 25/2, 26/2 obręb Gorczyce.

2. warunki wykorzystania terenu w fazie realizacji i eksploatacji lub użytkowania przedsięwzięcia, ze szczególnym uwzględnieniem konieczności ochrony cennych wartości przyrodniczych, zasobów naturalnych i zabytków oraz ograniczenia uciążliwości dla terenów sąsiednich.

Na etapie realizacji i eksploatacji przedsięwzięcia należy podjąć następujące działania:

- 1) w celu ograniczenia uciążliwości hałasowej prace budowlane prowadzić w porze dziennej, tj. w godzinach 6.00 – 22.00;
- 2) lokalizacja źródeł hałasu nie powinna odbiegać od przedstawionych wariantów w analizie akustycznej tej inwestycji – w dokumencie uzupełniającym raport. Ewentualne zmiany tych lokalizacji nie mogą powodować pogorszenia stanu ochrony akustycznej terenów z zabudową mieszkaniową w stosunku do przedłużonej analizy akustycznej tego przedsięwzięcia;
- 3) w przypadku potwierdzonych pomiarami przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu na granicach terenów chronionych akustycznie, podjąć działania obniżające hałas do poziomu dopuszczalnego;
- 4) na etapie realizacji tej inwestycji i jej likwidacji ograniczyć jednoczesną pracę kilku maszyn budowlanych, wykorzystywać maszyny i sprzęt będące w dobrym stanie technicznym oraz planować wszelkie uciążliwe akustycznie prace w sposób maksymalnie ograniczający emisję hałasu;
- 5) dowóz materiałów budowlanych i urządzeń na teren inwestycji realizować z wykorzystaniem istniejącej sieci dróg;

- 6) prace budowlane prowadzić przy użyciu sprawnych technicznie maszyn i urządzeń, z wyłączeniem ich silników w trakcie postoju lub załadunku;
- 7) w celu zabezpieczenia przed ewentualnym przeciekami substancji ropopochodnych z maszyn do gruntu, plac budowy i miejsce postoju maszyn wyposażyć w stanowisko z sorbentem, służącym do likwidacji ewentualnych wycieków substancji ropopochodnych;
- 8) ścieki sanitarne w fazie realizacji inwestycji gromadzić w przewoźnych kabinach sanitarnych, z zapewnieniem regularnego ich opróżniania przez specjalistyczne firmy;
- 9) zachować bez zmian i wyłączyć z zagospodarowaniem teren podmokły oraz wszystkie zbiorniki wodne, pozostawić strefę buforową w odległości 20 m od wszystkich zbiorników wodnych znajdujących się na terenie planowanej inwestycji;
- 10) wyłączyć z planowanego przedsięwzięcia miejsca koncentracji żurawi (o powierzchni powyżej 16 ha) oraz części działek nr 54 i 131/7 obręb Monety;
- 11) wszelkie okresowe wykopy ogrodzić niskimi, półmetrowymi płotkami dodatkowo wkopanymi co najmniej 10 cm w ziemię. Czas trwania otwartych wykopów powinien być ograniczony do niezbędnego minimum;
- 12) nie pozostawiać otwartych wykopów, po zakończeniu prac instalacyjnych; wykopy niezwłocznie zasypać po uprzednim upewnieniu się, że nie ma w nich gatunków płazów i drobnych ssaków;
- 13) umożliwić herpetofaunie swobodne wyjście z prowadzonych na terenie inwestycji wykopów np. poprzez zastosowanie łagodnego nachylenia jednej ze skarp wykopu;
- 14) kontrolować wykopy pod okablowane oraz inne sztuczne pułapki przed podjęciem dalszych prac; w przypadku zidentyfikowania uwięzionego zwierzęcia – przenieść je w bezpieczne miejsce;
- 15) powołać na czas prowadzenia robót specjalistę, który będzie nadzorował przebieg robót pod kątem prawidłowej ochrony chronionych gatunków roślin i zwierząt;
- 16) nie dokonywać wycinki drzew i krzewów; wykopy w obrębie systemu korzeniowego drzew (zasięg korony) wykonywać ręcznie;
- 17) po zamontowaniu paneli teren elektrowni fotowoltaicznej obsiać mieszanką traw i roślin motylkowych, a następnie zapewnić warunki do rozwoju roślin zielnych (np. nie stosować pielenia i nie używać herbicydów) – ma to na celu zwiększenie bioróżnorodności przedmiotowego terenu;
- 18) koszenie roślinności wykonywać po 1 sierpnia (zwiększenie bazy pokarmowej), od centrum w kierunku granic farmy fotowoltaicznej (co umożliwi ucieczkę zwierzętom);
- 19) wyznaczenie tymczasowego placu/ów do parkowania maszyn i sprzętu budowlanego w odległości min. 100 m od zbiorników wodnych i miejsc podmokłych oraz zadrzewień;
- 20) masy ziemne oraz wierzchnią warstwę ziemi (urodzajną, składowaną osobno), po zakończeniu prac w pierwszej kolejności wykorzystać do zagospodarowania terenu przedsięwzięcia;
- 21) powstające w trakcie realizacji przedsięwzięcia odpady zagospodarować na bieżąco i przekazywać do punktów odbioru odpadów selektywnych;
- 22) odpady niebezpieczne oraz inne niż niebezpieczne wytwarzane w związku z konserwacją projektowanej instalacji, niezwłocznie po wytworzeniu przekazać do dalszego gospodarowania firmom posiadającym stosowne zezwolenia z zakresu gospodarki odpadami.

3. wymagania dotyczące ochrony środowiska konieczne do uwzględnienia w projekcie budowlanym:

- 1) zaprojektować konstrukcje wsporcze paneli fotowoltaicznych mocowane w gruncie metodą bezfundamentową, bezpośrednio wbijane w ziemię;
- 2) zastosować panele fotowoltaiczne z powłoką antyrefleksyjną, która zapobiegnie wystąpieniu zjawiska olśnienia odbiciowego, wpływającego negatywnie na przelatujące ptaki;
- 3) w celu umożliwienia migracji drobnych zwierząt, zaprojektować ogrodzenie z siatki bez podmurówki. Pozostawić min. 20 cm przerwy pomiędzy siatką ogradzającą teren inwestycji a powierzchnią ziemi umożliwiającą ewentualną migrację płazów i drobnych ssaków;
- 4) ograniczyć liczbę elementów oświetleniowych do niezbędnego minimum; zastosować czujniki ruchu przy oświetleniu tradycyjnym lub poprzez zastosowanie kamer na podczerwień; w przypadku zastosowania oświetlenia tradycyjnego (energooszczędnego) – zastosowanie opraw świecących do dołu, o ciepłym świetle, nie emitujących lub o niskim udziale UV; lampy szczelne, zapobiegające więźnięciu owadów;
- 5) wszelkie otwory w drzwiach i ścianach pomieszczeń inwertera, transformatora i sterowni, w tym przede wszystkim otwory wentylacyjne, zasłonić siatką o oczkach maks. 1 cm średnicy, aby uniemożliwić zajmowanie tych obiektów przez nietoperze;
- 6) wszystkie budynki farmy pomalować w odcieniach szarości i zieleni, aby zmniejszyć widoczność instalacji w krajobrazie;
- 7) transformatory zlokalizować w kontenerowej stacji transformatorowej;
- 8) w przypadku montażu transformatorów olejowych zabezpieczyć je przed wyciekami poprzez zamontowanie szczelnych mis olejowych, będących w stanie pomieścić całą objętość oleju w przypadku awarii, w celu dodatkowego zabezpieczenia środowiska gruntowego na wypadek ewentualnych wycieków.

4. wymogi w zakresie przeciwdziałania skutkom awarii przemysłowych, w odniesieniu do przedsięwzięć zaliczanych do zakładów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnych awarii w rozumieniu ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. – Prawo ochrony środowiska.

Przedsięwzięcie nie należy do kategorii inwestycji stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnej awarii.

5. wymogi w zakresie ograniczania transgranicznego oddziaływania na środowisko w odniesieniu do przedsięwzięć, dla których przeprowadzono postępowanie w sprawie transgranicznego oddziaływania na środowisko.

Przedsięwzięcie nie wymaga prowadzenia postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko.

6. gotowość instalacji do wychwytywania dwutlenku węgla w przypadku instalacji do spalania paliw w celu wytwarzania energii elektrycznej, o elektrycznej mocy znamionowej nie mniejszej niż 300 MW.

Nie dotyczy

II. nie stwierdzam konieczności wykonania kompensacji przyrodniczej.

III. wymogi w sprawie stwierdzenia konieczności utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania.

Inwestycja nie wymaga utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania.

U z a s a d n i e n i e

W dniu 04.02.2021 r. do tut. Urzędu wpłynął wniosek inwestora- Energia Judziki Sp. z o.o. o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla w/w przedsięwzięcia, które zgodnie z § 3 ust. 1 pkt 54 lit. b cytowanego rozporządzenia kwalifikuje się do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których sporządzenie raportu o oddziaływaniu na środowisko może być wymagane.

W dniu 03.03.2021 r. Burmistrz Olecka zwrócił się z pismem do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Olecku, Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie i Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie Zarząd Zlewni w Augustowie o wydanie opinii co do potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko i ewentualnego zakresu raportu dla w/w inwestycji. Jednocześnie w dniu 03.03.2021 r. Burmistrz Olecka zwrócił się do Urzędu Gminy w Kowalach Oleckich z prośbą o wydanie opinii co do realizacji planowanego przedsięwzięcia na terenie Gminy Kowale Oleckie. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Olecku opinią sanitarną ZNS.9022.5.5.2021 z dnia 16.03.2021 r. uznał, że dla w/w przedsięwzięcia istnieje konieczność przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko oraz sporządzenia raportu. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie opinią WOOŚ.4220.125.2021 z dnia 18.03.2021 r. uznał, że dla przedmiotowej inwestycji istnieje konieczność przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko oraz ustalił zakres przeprowadzenia raportu o oś w pełnym zakresie. Następnie PGW Wody Polskie Zarząd Zlewni w Augustowie pismem BI.ZZŚ.1.4360.70.2021.BG z dnia 18.03.2021 r. wezwał wnioskodawcę do złożenia wyjaśnień. Urząd Gminy w Kowalach Oleckich pismem z dnia 25.03.2021 r. (do tut. Urzędu wpłynęło 30.03.2021 r.) wyraził pozytywną opinię dla w/w przedsięwzięcia. Uzupelnienie wpłynęło do tut. Urzędu dnia 01.04.2021 r. PGW Wody Polskie Zarząd Zlewni w Augustowie opinią BI.ZZŚ.1.4360.70.2021.BG z dnia 15.04.2020 r. (do tut. Urzędu wpłynęło 19.04.2021 r.) uznało, że dla w/w przedsięwzięcia nie ma potrzeby przeprowadzania oceny oddziaływania na środowisko. Burmistrz Olecka postanowieniem GKO.6220.4.2021 z dnia 26.04.2021 r. nałożył na wnioskodawcę obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko oraz ustalił zakres raportu o oddziaływaniu w/w przedsięwzięcia na środowisko. Postanowieniem GKO.6220.4.2021 z dnia 14.05.2021 r. Burmistrz Olecka zawiesił postępowanie w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach do czasu przedłożenia przez wnioskodawcę raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko. W dniu 26.10.2021 r. Inwestor przedłożył raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko. Burmistrz Olecka postanowieniem GKO.6220.4.2021 z dnia 08.11.2021 r. podjął zawieszony postępowanie. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Olecku pismem ZNS.9022.5.30.2021 z dnia 26.11.2021 r. wezwał Burmistrza Olecka do złożenia wyjaśnień. Burmistrz Olecka pismem GKO.6220.4.2021 z dnia 02.12.2021 r. przesłał do wnioskodawcy wezwanie Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Olecku. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w

Olsztynie pismem WOOŚ.4221.82.2021.AZ.2 z dnia 08.12.2021 r. wezwał wnioskodawcę do uzupełnienia raportu. W dniu 05.01.2022 r. do tut. Urzędu wpłynęło pismo Inwestora z prośbą o przedłużenie terminu uzupełnień. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie pismem WOOŚ.4221.82.2021.AZ.3 z dnia 11.01.2022 r. przychylił się do prośby wnioskodawcy o przedłużenie terminu uzupełnień. W dniu 17.01.2022 r. oraz 28.01.2022 r. wpłynęła uzupełniona przez wnioskodawcę dokumentacja. Burmistrz Olecka pismem GKO.6220.4.2021 z dnia 28.01.2022 r. przesłał do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Olecku uzupełnioną przez Inwestora dokumentację. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie pismem WOOŚ.4221.82.2021.AZ.4 z dnia 09.02.2022 r. wezwał Inwestora do uzupełnienia informacji zawartych w raporcie ooś. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Olecku zawiadomieniem ZNS.9022.5.30.2021 z dnia 02.02.2022 r. przedłużył termin załatwienia sprawy. W dniu 16.02.2022 r. do tut. Urzędu wpłynęła uzupełniona dokumentacja. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Olecku opinią sanitarną ZNS.9022.5.30.2021 z dnia 18.02.2022 r. wyraził pozytywną opinię dla planowanego przedsięwzięcia. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie postanowieniem WOOŚ.4221.82.2021.AZ.5 z dnia 02.03.2022 r. uzgodnił realizację przedsięwzięcia.

Opinia Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Olecku nie uwzględnia higieny radiacyjnej, stosownie do art. 12 ust. 1a pkt 2 Ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Na podstawie art. 33 ust. 1 i art. 79 ust. 1 cytowanej ustawy podano poprzez obwieszczenie do publicznej wiadomości informację o możliwości zapoznania się z dokumentacją sprawy, składaniu uwag i wniosków. Obwieszczenie zostało umieszczone na stronie internetowej Urzędu, na tablicy ogłoszeń tut. Urzędu, tablicy ogłoszeń sołectwa Judziki oraz Urzędu Gminy w Kowalach Oleckich. W wyznaczonym terminie w dniach od 05.01.2022 r. do 05.02.2022 r. do tut. Urzędu nie wpłynęły żadne uwagi i wnioski w przedmiotowej sprawie.

Teren, na którym planowana jest realizacja przedsięwzięcia nie jest objęty ustaleniami aktualnego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Planowane przedsięwzięcie obejmuje budowę elektrowni fotowoltaicznej o łącznej mocy do 250 MW realizowanej opcjonalnie w 250 etapach na terenie działek 217/47, 217/48, 885/5, 886, 217/57, obręb Judzik, nr 137/2 obręb Białskie Pole, nr 54, 131/7 obręb Monety oraz nr 25/2, 26/2 obręb Gorce. Powierzchnia działek, na których będzie znajdować się farma fotowoltaiczna wynosi około 220,9176 ha. Powierzchnia inwestycji będzie wynosić do około 183,4454 ha. Nieruchomość na której planuje się budowę farmy stanowi obszar użytkowany rolniczo. Obecnie teren planowanej inwestycji jest użytkowany jako użytki zielone i grunty orne. W wyniku realizacji inwestycji przewiduje się:

- montaż paneli fotowoltaicznych na konstrukcji wsporczej,
- montaż konwektorów i połączeń elektrycznych paneli,
- ułożenie linii kablowych energetyczno-światłowodowych,
- realizacja przyłącza elektrycznego SN,
- instalacja transformatora z budynkami/kontenerami,
- instalacja magazynów energii,
- ogrodzenie,
- montaż innej niezbędnej infrastruktury związanej z budową i eksploatacją elektrowni.

W ramach planowanej inwestycji planuje się zastosowanie ogniw fotowoltaicznych w ilości do ok. 757 575 szt. Całkowita wysokość instalacji wyniesie do ok 3 m w najwyższym punkcie zamontowania stelaży. Panele będą mocowane w ziemi na głębokość ok. 1,5 m, bez konieczności wzmocnienia konstrukcji betonem. Stelaże poszczególnych modułów będą ustawione równolegle do siebie. Panele znajdować się będą na wysokości w najniższym

punkcie od 0,5 m do 1 m nad powierzchnią terenu. Przestrzeń pod panelami i między rzędami pozostanie biologicznie czynna.

Energia przekazywana jest z inwertera do stacji transformatora, której zadaniem jest ustabilizowanie napięcia oraz nadanie charakterystyki prądowej, zgodnej z charakterystyką sieci operatora (głównie podniesienie napięcia do średniej wysokości 15kV). Transformatory umieszcza się w niewielkich prefabrykowanych betonowych budynkach lub stalowych kontenerach. Obiekt zostanie usytuowany na prefabrykowanej lub wylewanej na miejscu płycie fundamentowej, umieszczonej na zagęszczonej podsypce. W rozpatrywanym przypadku planuje się montaż transformatorów olejowych lub suchych żywicznych. W przypadku montażu transformatora olejowego stacja transformatorowa zostanie wyposażona w szczelną tace mogącą pomieścić 100% oleju transformatorowego oraz wodę z akcji gaśniczej (120% pojemności transformatora). Transformatory będą chłodzone pasywnie przez większość część pracy, jedynie niesprzyjających warunkach tj. wysokich temperaturach zewnętrznych będą wymagały chłodzenia aktywnego. Inwestor planuje montaż suchego układu chłodzenia- transformatory będą chłodzone bezpośrednio przez opływ powietrza wymuszony pracą wentylatorów. Wentylatory będą uruchamiać się automatycznie- jedynie w przypadku znacznego wzrostu temperatury i możliwości przegrzania się transformatora.

Ponadto Inwestor planuje budowę magazynu energii - zespoły baterii znajdujących się w niewielkim budynku - kontenerze, który ma wymiary ok. 12,5 m x 4 m i wysokość do 3 m. Magazyny mocy nie są trwale związane z gruntem. Znajdować się będą na terenie inwestycji w pobliżu stacji transformatorowej. Planuje się zastosowanie maksymalnie 125 magazynów energii wraz z urządzeniami do utrzymywania odpowiedniej temperatury.

Panele fotowoltaiczne pokryte będą powłoką antyrefleksyjną, która zwiększa absorpcję energii promieniowania słonecznego oraz zapobiega niepożądanemu efektowi odbicia światła od powierzchni paneli. Dzięki temu zabiegowi panele fotowoltaiczne nie będą oślepiać ptaków, mogących przelatywać nad instalacją.

Posadowienie kontenerowych stacji transformatorowych będzie wymagało zdjęcia wierzchniej warstwy gleby- humus, a następnie wykonania fundamentu, który będzie zapobiegał osiadaniu kontenera w gruncie. Wykop będzie płytki – do ok. 1 m, co sprawi iż nie będzie oddziaływał na wody gruntowe i podziemne.

Instalacja składać się będzie z paneli PV umieszczonych na aluminiowych stelażach montowanych z pomocą kotw wbijanych w ziemię. Stelaże umocowane będą bez konieczności wzmacniania konstrukcji betonem. Nie przewiduje się wykonania fundamentów wylewnych w gruncie oprócz płyty fundamentowej transformatorów.

Inwestor planuje budowę utwardzonego zjazdu do terenu inwestycji najprawdopodobniej z drogi gruntowej od strony południowej, z którą to nieruchomości graniczą aż pod obszar bezpośrednio zajęty pod inwestycję. Planuje się utworzenie zjazdu tłuczniem (nawierzchnia twarda, przepuszczalna). Szerokość zjazdu wynosić będzie do 4 m.

Realizacja prac będzie przeprowadzona za pośrednictwem m.in. spycharki, wywrotki, kofarki, koparki, ciągnika rolniczego, walca. Materiały budowlane będą dostarczone przez firmy zewnętrzne i magazynowane na wyznaczonym miejscu, a w przypadku niesprzyjających warunków atmosferycznych również w kontenerach magazynowych.

Przewiduje się, że oddziaływanie planowanej inwestycji na środowisko będzie niewielkie i związane przede wszystkim z etapem jej budowy, jak również z etapem jej ewentualnej likwidacji.

Faza realizacji i likwidacji planowanego przedsięwzięcia wiązać się będzie z okresowym wzrostem emisji spalin i zapylenia oraz poziomu hałasu spowodowanego pracami budowlano-montażowymi czy też ruchem pojazdów po terenie inwestycji. W celu ich zminimalizowania planowane jest ograniczenie czasu trwania prac budowlanych wyłącznie do pory dnia. Prace należy prowadzić przy użyciu sprawnych technicznie maszyn i urządzeń.

Silniki urządzeń niepracujących w danej chwili powinny być wyłączone. Przewiduje się, że zasięg uciążliwości powodowanych w fazie budowy obiektów elektrowni fotowoltaicznej ograniczy się do najbliższego otoczenia, a emisja substancji zanieczyszczających oraz hałasu będzie miała charakter krótkoterminowy i ustanie wraz z zakończeniem prac budowlanych. Masy ziemne zostaną wykorzystane na obszarze przedsięwzięcia, m.in. do zasypania kabli energetycznych. Do czasu wykorzystania, wierzchnia warstwa gleby zostanie tymczasowo zmagazynowana w wydzielonym miejscu na działce inwestycyjnej.

Masy ziemne z głębszych warstw wykopu zostaną tymczasowo odłożone np. wzdłuż wykopów pod kabel, podobnie jak warstwa próchnicza i w całości wykorzystane na terenie inwestycyjnym. Prace należy prowadzić w ten sposób, aby minimalizować powierzchnie jednocześnie otwartych wykopów i niezwłocznie je zasypywać, tak aby w miarę możliwości nie pozostawały one otwarte na noc. Jeżeli jednak zajdzie konieczność pozostawienia otwartych wykopów to należy zabezpieczyć je przed możliwością wpadania do nich zwierząt (np. płazów, drobnych ssaków). Przy braku takiej możliwości należy dokonywać systematycznych przeglądów takich miejsc z ewentualnym odłowem i wypuszczeniem uwieczonych zwierząt.

Wytwarzane w trakcie budowy odpady komunalne i budowlane będą składowane w kontenerach w miejscach do tego przeznaczonych. Miejsce magazynowania odpadów budowlanych będzie wynikać z organizacji placu budowy wykonawcy. Ze względu na fakt, iż cały system składa się z gotowych, dopasowanych, prefabrykowanych elementów, ilości odpadów powstających w trakcie montażu będzie minimalna.

W celu zminimalizowania negatywnych oddziaływań na wody powierzchniowe i podziemne podczas budowy instalacji należy chronić wody powierzchniowe oraz powierzchnie gruntu przed spływami zanieczyszczeń. Dlatego też sprzęt wykorzystywany przy budowie będzie nowoczesny i sprawny technicznie. Plac budowy powinien być wyposażony w sorbenty do strącania zanieczyszczeń ropopochodnych (np. smarów i paliw) oraz syntetycznych (np. olejów). Na etapie realizacji inwestycji nie będą wytwarzane ścieki technologiczne, a powstające ścieki bytowe należy gromadzić w zamkniętych zbiornikach przenośnych toalet, które powinny być regularnie opróżniane przez specjalistyczną firmę. Mając powyższe na uwadze należy stwierdzić, że zaproponowane rozwiązania techniczne i organizacyjne w zakresie gospodarki wodno-ściekowej zabezpieczą środowisko przed przedostaniem się zanieczyszczeń do wód podziemnych oraz gruntu.

W trakcie funkcjonowania projektowana elektrownia będzie bezobsługowa. Przewiduje się jedynie prowadzenie okresowych prac konserwacyjnych, raz, dwa razy do roku mycie paneli czy koszenie trawy. Obecność obsługi będzie wymagana również w przypadku konieczności usunięcia awarii lub wykonania czynności konserwacji i przeglądów okresowych.

Eksploatacja przedsięwzięcia w niewielkim stopniu będzie wymagała wykorzystania surowców w przypadku prac konserwacyjnych urządzeń technicznych. W niewielkim stopniu zużywana będzie woda do mycia paneli. Funkcjonowanie instalacji nie będzie wiązało się z powodowaniem znaczących emisji zanieczyszczeń do środowiska, zarówno w zakresie emisji gazów i płynów do powietrza, emisji hałasu czy też ścieków. Praca ogniw fotowoltaicznych nie jest związana z emisją substancji do powietrza ani hałasem. Okresowe oddziaływania mogą być związane z prowadzonymi pracami porządkowymi i konserwacyjnymi, jednak będą one ograniczone do niewielkiej strefy wokół instalacji, a ich wielkość będzie pomijalnie mała.

Źródłami hałasu na etapie eksploatacji będą kontenerowe stacje transformatorowe, inwertery. Najbliższa stacja transformatorowa będzie zlokalizowana w odległości co najmniej 100 m od zabudowy. Poziom dźwięku wewnątrz stacji nie będzie wyższy niż 80 dB. Urządzenie będzie znajdować się w budynku, który dodatkowo wytłumi hałas, co sprawi, iż emitowany do środowiska hałas będzie w odległości 1 m od stacji wynosić ok. 64 dB. Inwertery jako źródło hałasu punktowego, będą rozmieszczone w kilkunastu punktach na terenie przedsięwzięcia. Dla inwerterów określono poziom hałasu emitowany w odległości 1m od urządzenia na poziomie

hałasu 55 dB. Źródłem hałasu w obszarze przedsięwzięcia będzie także ruch samochodów o dopuszczalnej masie całkowitej do 3,5 t, w czasie czynności podejmowanych przez firmę serwisową polegających na naprawach w razie stwierdzenia usterek instalacji lub urządzeń, okresowych przeglądów technicznych i konserwacji wyposażenia elektrowni. Prace prowadzone będą w porze dziennej. Dojazd realizowany będzie za pomocą istniejących zjazdów i wybudowanych dróg technicznych. Przeprowadzona analiza wykazała, że dla rozpatrywanego przypadku najbardziej niekorzystnego tj. 100 m od lokalizacji transformatora do najbliższej zabudowy mieszkaniowej, maksymalny poziom dźwięku wynosić będzie 24 dB, przy poziomie tła dla terenów rolnych wynoszącym od 30 do 55 dB. Mając powyższe na uwadze należy stwierdzić, że wielkość emisji hałasu z terenu planowanego przedsięwzięcia będzie bardzo niska i nie spowoduje przekroczeń dopuszczalnych standardów dla terenów wymagających ochrony akustycznej, zarówno w porze dnia jak i w nocy, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz.U. 2014 poz.112).

Inwestor dopuszcza także zastosowanie transformatora olejowego- wyposażonego w szczelną misę olejową mogącą pomieścić 100% oleju znajdującego się w transformatorze na wypadek sytuacji awaryjnej, co pozwoli na ochronę środowiska gruntowo-wodnego przed zanieczyszczeniem. Przewiduje się, iż mycie paneli może być konieczne tylko przy długotrwałym braku opadów, a więc 1-2 razy do roku. Panele fotowoltaiczne będą myte wodą doprowadzoną na terenie inwestycji do tego przeznaczonych beczkowozach. Nie planuje się użycia detergentów, a jedynie czystej wody, która może być odprowadzona bezpośrednio do gruntu. Ewentualnie dopuszczone jest użycie środków biodegradowalnych, które w wyniku rozpadu nie powodują powstania substancji toksycznych. Mając powyższe na uwadze należy stwierdzić, że przyjęte rozwiązania techniczne i organizacyjne w zakresie gospodarki wodno-ściekowej zabezpieczą środowisko przed przedostaniem się zanieczyszczeń do wód podziemnych oraz gruntu.

W przypadku projektowanej elektrowni fotowoltaicznej, energii elektryczna jest wprowadzana i kierowana linią kablową niskiego napięcia (NN) do transformatora. Projektowany jest transformator wyjściowy, pracujący z napięciem wyjściowym nN o częstotliwości 50 Hz, oraz napięciu wyjściowym SN. Sam transformator stanowi bardzo słabe źródło promieniowania elektromagnetycznego. Tego rodzaju urządzenia są często stosowane jako transformatory końcowe, instalowane na słupach energetycznych w pobliżu zabudowy, zasilając osiedla i zespoły domków jednorodzinnych. Pomiędzy panelami, a transformatorem będzie przebiegała linia kablowa o napięciu nN- a więc taka jak w linii trójfazowej stosowanej w gospodarstwach domowych (tzw. Siła). Biorąc pod uwagę powyższe wpływ przedsięwzięcia na stan elektromagnetyczny środowiska jest w zasadzie pomijalny. Kolejnym źródłem promieniowania elektromagnetycznego o częstotliwości- 50Hz są linie kablowe średniego napięcia. Mają one za zadanie dostarczyć energię z transformatora do sieci elektromagnetycznej. Sieci te generują pole elektromagnetyczne, którego poziom jest znacznie poniżej wszelkich norm. W przypadku linii średniego napięcia do 30 kV poziom natężenia pola elektrycznego sięga do 0,6 kV/m. Typowe natężenie pola magnetycznego nie przekracza 5 a/m. Ponadto, w przypadku uzyskania warunków przyłączenia do linii biegnącej przez teren działki, odcinek linii średniego napięcia będzie bardzo krótki i wynosić będzie do kilku metrów. Dopuszczalne normy wartości promieniowania elektromagnetycznego wynoszą dla składowej 1 kV/m, a dla składowej magnetycznej 60 A/m. Pole modułów fotowoltaicznych nie będzie miało wpływu elektromagnetycznego na otaczające środowisko oraz ludzi.

Oddziaływanie planowanego przedsięwzięcia na etapie jego likwidacji będzie zbliżone do jego wpływu na środowisko na etapie realizacji i związane będzie głównie z wytwarzaniem odpadów, transportem pracowników, pracami demontażowymi i wywozem elementów elektrowni.

Przedmiotowe przedsięwzięcie zlokalizowane jest poza obszarami Natura 2000 oraz poza innymi formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (Dz. U. z 2021 r. poz. 1098, z późn. zm.). W odległości około 7,5 km znajduje się obszar Natura 2000 Dolina Górnej Rospudy PLH200022, a w odległości około 12 km – obszary Natura 2000 Puszcza Borecka PLB280006 i Ostoja Borecka PLH280016. Od strony południowej graniczy z obszarem Chronionego Krajobrazu Jezior Oleckich, a od strony wschodniej graniczy z obszarem korytarza ekologicznego Dolina Rospudy KPn-4B.

Z uwagi na odległość, rodzaj, skalę i zasięgi oddziaływania przedmiotowej inwestycji nie przewiduje się negatywnego wpływu na cele i przedmiot ochrony wyżej wymienionych obszarów.

Na potrzeby sporządzenia raportu oś przeprowadzono inwentaryzację przyrodniczą szaty roślinnej oraz gatunków zwierząt, ze szczególnym uwzględnieniem siedlisk i gatunków prawnie chronionych. Na jej podstawie stwierdzono:

- teren przedsięwzięcia to łąka świeża nawiązująca do łąki rajgrasowej. Jest ona stosunkowo uboga gatunkowo. Gatunki charakterystyczne dla świeżych łąk rajgrasowych występują efemerycznie i w małej ilości. Dominującymi gatunkami roślin są: rajgras wyniosły *Arrhenatherum elatius*, kupkówka *Dactylis glomerata*, kłosówka wełnista *Holcus lanatus*, jastrun właściwy *Leucanthemum vulgare*, mniszek lekarski *Taraxacum officinale*, cykoria podróżnik *Cichorium intybus*, marchew zwyczajna *Daucus carota*. Na gruntach rolnych uprawiane są kukurydza i rzepak;
- 14 zbiorników wodnych. Mają one charakter zbiorników astatycznych o dużych wahaniami poziomu wód. Część z nich powstała w wyniku braku konserwacji urządzeń melioracyjnych. Stanowią one miejsce rozrodu płazów (m.in.: kumak- kilkadziesiąt osobników, żaba zielona- kilkadziesiąt, kilkadziesiąt żab moczarowych, trawnych i jeziorowych, kilkadziesiąt rzekotek). Roślinność przybrzeżną w większości przypadków stanowi szuwar trzcinowy. Na niektórych zbiornikach występują szczątkowe zespoły roślinności z pałąką szerokolistną *Typha latifolia*;
- W lokalnych obniżeniach-zadrzewienia i zakrzaczenia z dominacją olszy czarnej *Alnus glutinosa* i osiki *Populus tremula*. Z reguły zajmują one bez odpływowe niecki wypełnione torfem. Zinwentaryzowano także niewielkie zbiorniki z wierzbą szarą *Salix cinerea*;
- Wystąpienie trzech gatunków gadów: jaszczurki zwinki *Lacerta agilis*, jaszczurki żyworodnej *Zootocavivipara* oraz padalca zwyczajnego *Anguis fragilis*;
- W okolicznych piwnicach i zrujnowanych budynkach gospodarstw rolnych w miejscowości Biała Olecka – pojedyncze nietoperze (gacki brunatne *Plecotus auritus*). Najwyższą aktywnością charakteryzowały się karliki i mroczki, ich aktywność wzrasta w pobliżu zbiorników wodnych;
- Duże stada odpoczywających i koczujących żurawi *Grus grus*, czajek *Vanellus vanellus* oraz rzadkich kaczek – świstunów *Anas penelope*, a także towarzyszących im cyraneczek *Anas crecca* i krzyżówek *Anas platyrhynchos*. Zarejestrowano także przelatującą parę błotniaków stawowych *Circus aeruginosus* w południowej części planowanego przedsięwzięcia;
- W sąsiedztwie inwestycji występują gatunki ptaków licznych, charakterystycznych dla krajobrazu rolnego i leśnego (skowronek, potrzeszcz, pliszka żółta, pliszka siwa, trznadel, łozówka) oraz gatunki chronione tj.: bocian biały *Ciconia ciconia*, gąsiorek *Lanius collurio*;
- Występowanie bobra europejskiego *Castor fiber* w prawie wszystkich ciekach i większości zbiorników wodnych, które z resztą same współtworzą;
- Liczne gatunki bezkręgowców. Dość niska była różnorodność ważek. Na obszarze znaleziono liczne populacje motyli dziennych tj.: rzepnik *Pieris rapae* bielinek

bytomkowiec *Pieris napi*, listkowiec cytrynek *Gonepteryx rhamni*, rusałka kratkowiec *Araschina levana*, rusałka pawik *Inachis io*, rusałka admirał *Vanessa atalanta*, dostojka *selene Boloria selene*, osadnik *egeria Pararge aegeria*, modraszek ikar *Polyommatus icarus*, czerwończyk uroczek *Lycaena tityrus*, czerwończyk żarek *Lycaena plaeas*, przestrojnik *jurtina Maniola jurtina*. Z błonkoskrzydłych poza trzmielami na roślinach nektrodajnych znaleziono także rzadki gatunek *Melitta tricincta* i inne: *Evylaeus calceatus*, *Dasypoda hirtipes* i *Andrena wilkella*. Wszystkie stwierdzone gatunki biegaczowatych to gatunki pospolite, charakterystyczne dla środowisk otwartych, pól, łąk niewielkich zadrzewień. Wszystkie były obserwowane w śródpolnych zadrzewieniach, pod kamieniami i pod zwalonymi pniami. Wśród trzmieli stwierdzono występowanie trzmieła szarego, trzmieła ziemnego i trzmieła kamiennika.

Biorąc pod uwagę charakter inwestycji, informacje zawarte w raporcie o oś wraz wykonaną inwentaryzację oraz przy zastosowaniu warunków określonych w sentencji niniejszego postanowienia oraz środków minimalizacji wpływu inwestycji w ocenie tutejszego organu planowana inwestycja nie będzie w sposób znaczący oddziaływać na przyrodnie elementy środowiska, nie będzie wpływać na cele i przedmioty ochrony oraz integralność i spójność sieci Natura 2000. Warunki realizacji przedsięwzięcia pozwalają na zminimalizowanie potencjalnego oddziaływania inwestycji na etapie realizacji i eksploatacji. Ponadto przyczynią się do utrzymania (lub zwiększenia) różnorodności biologicznej na przedmiotowym terenie.

Pomimo stwierdzenia braku znaczącego negatywnego wpływu inwestycji na środowisko przyrodnicze, podczas prowadzonych prac należy ograniczyć do minimum możliwości przypadkowego zabijania i niszczenia siedlisk gatunków chronionych. Wszelkie prace powinny być prowadzone zgodnie z obowiązującym prawem. Wobec czego należy pamiętać, że brak negatywnego oddziaływania stwierdzono przy założeniu, że wszelkie prace będą wykonywane zgodnie z założeniami ustawy o ochronie przyrody, która określa zakazy obowiązujące w stosunku do roślin, zwierząt oraz grzybów objętych ochroną gatunkową oraz jasno wskazuje, że wszelkie odstępstwa od wprowadzonych zakazów są możliwe jedynie po uzyskaniu zgody regionalnego dyrektora ochrony środowiska na podstawie:

- rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 09 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. z 2014r., poz. 1408),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 09 października 2014r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2014r., poz. 1409),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2016r., poz. 2183 z późn. zm.).

W związku z powyższym przed wykonaniem jakichkolwiek prac, które będą się wiązały z niszczeniem siedlisk przyrodniczych, miejsc rozrodu i regularnego przebywania zwierząt, umyślny zabijaniem osobników, wycinków drzew, zgodnie z art. 56 ustawy o ochronie przyrody należy każdorazowo wystąpić do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z odpowiednim wnioskiem o wydanie stosownego zezwolenia na wykonanie czynności zabronionych.

Przewiduje się, że realizacja planowanej inwestycji nie będzie w sposób negatywny oddziaływała na klimat. Planowana instalacja nie jest związana z emisją gazów cieplarnianych (poza krótkotrwałą fazą realizacji), nie będzie wymagała również wycinki drzew i krzewów, która mogłaby prowadzić bezpośrednio do zwiększenia emisji tych gazów. Ponadto przedsięwzięcie będzie związane z wytwarzaniem energii elektrycznej, przyczyniając się do zmniejszenia skali antropogenicznego efektu cieplarnianego. Zastosowana konstrukcja w opisywanej elektrowni fotowoltaicznej jest wytrzymała i odporna na warunki atmosferyczne min. takie jak: grad lub śnieg.

Ze względu na zakres oddziaływania oraz oddalenie przedmiotowej inwestycji od granic państw sąsiednich instalacja nie będzie wymagała przeprowadzenia postępowania w sprawie transgranicznego oddziaływania na środowisko. Z uwagi na zakres oddziaływań planowanej inwestycji nie przewiduje się możliwości kumulowania negatywnych oddziaływań.

Ponadto przedsięwzięcie nie będzie zlokalizowane na obszarach wybrzeży, obszarach górskich, obszarach leśnych, wodno-błotnych, innych obszarach o płytkim zaleganiu wód podziemnych, w tym siedliskach łągowych oraz ujściach rzek, obszarach przylegających do jezior, w strefach ochronnych ujęć wód i obszarach ochronnych zbiorników, na których standardy jakości środowiska zostały przekroczone, obszarach archeologicznych, uzdrowiskach oraz obszarach ochrony uzdrowiskowej.

Przy wydawaniu niniejszej decyzji wykorzystano informacje zawarte w raporcie o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko oraz treść uzgodnienia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie i Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Olecku.

Mając na uwadze całość przeprowadzonego postępowania, w ramach którego planowana inwestycja uzyskała uzgodnienia wymaganych prawem organów, uwzględniając wnioski strony, w oparciu o wskazane na wstępie przepisy postanowiono jak w sentencji.

P o u c z e n i e

Od niniejszej decyzji służy stronom odwołanie do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Olsztynie. Odwołanie wnosi się za pośrednictwem tutejszego organu w terminie 14 dni od dnia doręczenia decyzji.

W trakcie biegu terminu do wniesienia odwołania strona może zrzec się prawa do wniesienia odwołania wobec organu administracji publicznej, który wydał decyzję. Z dniem doręczenia organowi administracji publicznej oświadczenia o zrzeczeniu się prawa do wniesienia odwołania przez ostatnią ze stron postępowania, decyzja staje się ostateczna i prawomocna, co oznacza, iż decyzja podlega natychmiastowemu wykonaniu i brak jest możliwości zaskarżenia decyzji do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego. Nie jest możliwe skuteczne cofnięcie oświadczenia o zrzeczeniu się prawa do wniesienia odwołania.

Jeżeli niniejsza decyzja została wydana z naruszeniem przepisów postępowania, a konieczny do wyjaśnienia zakres sprawy ma istotny wpływ na jej rozstrzygnięcie, na zgodny wniosek wszystkich stron zawarty w odwołaniu, organ odwoławczy przeprowadza postępowanie wyjaśniające w zakresie niezbędnym do rozstrzygnięcia sprawy. Organ odwoławczy przeprowadza postępowanie wyjaśniające także wówczas, gdy jedna ze stron zawarła w odwołaniu wnioski o przeprowadzenie przez organ odwoławczy postępowania wyjaśniającego w zakresie niezbędnym do rozstrzygnięcia sprawy, a pozostałe strony wyraziły na to zgodę w terminie czternastu dni od dnia doręczenia im zawiadomienia o wniesieniu odwołania, zawierającego wnioski o przeprowadzenie przez organ odwoławczy postępowania wyjaśniającego w zakresie niezbędnym do rozstrzygnięcia sprawy.

Z up. Burmistrza

Przemysław Dziad
Kierownik Biura Gospodarki
Kierownik Biura Gospodarki

Załączniki:

- 1.Charakterystyka planowanego przedsięwzięcia.

Otrzymują:

- 1.Energia Judziki Sp. z o.o.
ul. Górna 5, 10-040 Olsztyn
- 2.Pozostałe strony postępowania- obwieszczenie zgodnie z art. 49 kpa
- 3.A/a

Do wiadomości:

- 1.Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie – poprzez ePUAP
- 2.Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Olecku – poprzez ePUAP
- 2.Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, Zarząd Zlewni w Augustowie
ul. 29 Listopada 5, 16-300 Augustów

Charakterystyka planowanego przedsięwzięcia

Planowane przedsięwzięcie obejmuje budowę elektrowni fotowoltaicznej o łącznej mocy do 250 MW realizowanej opcjonalnie w 250 etapach na terenie działek 217/47, 217/48, 885/5, 886, 217/57 obręb Judziki, nr 137/2 obręb Bialskie Pole, nr 54, 131/7 obręb Monety oraz nr 25/2, 26/2 obręb Gorczyce. Powierzchnia działek, na których będzie znajdować się farma fotowoltaiczna, wynosi około 220,9176 ha. W ramach przedsięwzięcia planuje się wykorzystać jedynie część powierzchni działek ewidencyjnych oraz dopuszcza się realizację inwestycji etapami.

W wyniku realizacji inwestycji przewiduje się:

- montaż paneli fotowoltaicznych na konstrukcji wsporczej,
- montaż konwerterów i połączeń elektrycznych paneli,
- ułożenie linii kablowych energetyczno-światłowodowych,
- realizacja przyłącza elektrycznego,
- instalacja transformatorów z budynkami/kontenerami,
- instalacja magazynów energii,
- ogrodzenie,
- montaż innej niezbędnej infrastruktury związanej z budową i eksploatacją elektrowni (np. kablowa podziemna sieć wysokiego napięcia, stacja GPZ).

W ramach planowanej inwestycji planuje się zastosowanie ogniw fotowoltaicznych w ilości do ok. 757 575 szt. Całkowita wysokość instalacji wyniesie do ok 3 m w najwyższym punkcie zamontowania stelaży. Panele będą mocowane w ziemi na głębokość ok. 1,5 m, bez konieczności wzmacniania konstrukcji betonem. Stelaże poszczególnych modułów będą ustawione równoległe do siebie. Panele znajdować się będą na wysokości w najniższym punkcie od 0,5 m do 1 m nad powierzchnią terenu. Przestrzeń pod panelami i między rzędami pozostanie biologicznie czynna.

Energia przekazywana jest z inwertera do stacji transformatora, której zadaniem jest ustabilizowanie napięcia oraz nadanie charakterystyki prądowej, zgodnej z charakterystyką sieci operatora (głównie podniesienie napięcia do średniej wysokości 15kV). Transformatory umieszcza się w niewielkich prefabrykowanych betonowych budynkach lub stalowych kontenerach. Obiekt zostanie usytuowany na prefabrykowanej lub wylewanej na miejscu płycie fundamentowej, umieszczonej na zagęszczonej podsypce. W rozpatrywanym przypadku planuje się montaż transformatorów olejowych lub suchych żywicznych. W przypadku montażu transformatora olejowego stacja transformatorowa zostanie wyposażona w szczelna tace mogąca pomieścić 100% oleju transformatorowego oraz wodę z akcji gaśniczej (120% pojemności transformatora). Transformatory będą chłodzone pasywnie przez większość część pracy, jedynie niesprzyjających warunkach tj. wysokich temperaturach zewnętrznych będą wymagały chłodzenia aktywnego. Inwestor planuje montaż suchego układu chłodzenia- transformatory będą chłodzone bezpośrednio przez opływ powietrza wymuszony pracą wentylatorów. Wentylatory będą uruchamiać się automatycznie- jedynie w przypadku znacznego wzrostu temperatury i możliwości przegrzania się transformatora.

